

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата наук з фізичного виховання і спорту, Лопатенка Георгія Олеговича на дисертаційну роботу Смирновського Сергія Борисовича на тему: “Диференціація техніко-тактичної підготовки фехтувальників на шпагах з урахуванням способів управління зброєю”, подану до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.01 – олімпійський і професійний спорт.

Актуальність теми. Сучасний спорт характеризується рекордними спортивними результатами, високою конкуренцією на міжнародній спортивній арені, що обумовлює прагнення фахівців до вирішення проблем підвищення якості та ефективності тренувального процесу.

При цьому потрібно розуміти, що збільшення інтенсивності тренувальної і змагальної діяльності обумовлює необхідність зміни поглядів на використання засобів і методів розвитку техніко-тактичної майстерності спортсменів. Разом з тим найбільш актуальною проблемою вдосконалення спортивної підготовки є не збільшення об'ємів і інтенсивності тренувального процесу, а збільшення його спеціалізованої спрямованості. Збільшення спеціалізованої спрямованості пов'язане з використанням методів диференціації та індивідуалізації тренувального процесу.

Сучасні наукові дослідження в сфері фехтування присвячені широкому спектру проблем спортивної підготовки, серед яких дослідження фізіологічних, психологічних та медико-біологічних аспектів спортивної підготовки, моделювання процесу техніко-тактичної підготовки, дослідження ефективності та результативності змагальної діяльності, дослідження кінематичних характеристик техніко-тактичних дій фехтувальників тощо. Разом з тим існує певний дефіцит досліджень спрямованих на розробку диференційованих програм підготовки спортсменів, що спеціалізуються в

фехтуванні на шпагах в залежності від способу управління зброєю. З огляду на це робота Смирновського Сергія Борисовича є актуальною і своєчасною.

Зв'язок роботи з науковими планами і темами. Дисертаційна робота виконана згідно тем 2.9 «Індивідуалізація тренувального процесу кваліфікованих єдиноборців» Зведеного плану науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011-2015 рр. та «Теоретико-методичні основи управління тренувальним процесом та змагальною діяльністю в олімпійському, професійному та адаптивному спорті (№ державної реєстрації 0116U003167)» зведеного плану науково-дослідної роботи ЛДУФК на 2016-2020 рр.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень і висновків дисертації. Усі наукові положення, висновки і рекомендації, що сформульовані у дисертації, достатньою мірою обґрунтовані експериментальними даними, відповідають меті та завданням роботи. Ступінь вірогідності отриманих результатів забезпечується тривалістю та кількістю експериментальних досліджень, використанням у роботі сучасних методів, що відповідають вимогам наукової метрології, застосуванням адекватного завданням комплексу діагностичної апаратури.

Достовірність отриманих результатів забезпечується адекватністю методів меті і завданням роботи, достатнім обсягом і репрезентативністю емпіричного матеріалу. Дисертаційна робота, викладена на 210 сторінках основного тексту, складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, бібліографічного списку та додатків, містить 13 таблиць, 38 рисунків, 5 додатків. Список опрацьованої літератури становить 212 джерел, 101 з яких – іноземні праці. Зміст автореферату відповідає змісту дисертації та відображає її основні положення.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що автором було обґрунтовано доцільність диференціації техніко-тактичної підготовки кваліфікованих фехтувальників з урахуванням способу управління зброєю на етапі попередньої базової підготовки та розроблено програму

диференційованої техніко-тактичної підготовки для фехтувальників, які використовують зброю з гладкою та ортопедичною рукоятками, що базуються на результативності й ефективності застосування техніко-тактичних дій в умовах змагальної діяльності.

Практична значущість отриманих результатів полягає у впровадженні:

- програми диференціації техніко-тактичної підготовки фехтувальників на шпагах з урахуванням способів управління зброєю;
- параметрів оцінювання технічної підготовки фехтувальників на шпагах.

Результати дослідження впроваджені у навчально-тренувальний процес підготовки фехтувальників на шпагах у Львівській академії фехтування, Львівській дитячо-юнацькій спортивній школі №2 та федерації фехтування Словенії.

Результати дисертаційної роботи відображено в 12-ти публікаціях, з яких 7 статей у наукових фахових виданнях України (1 внесено до міжнародних наукометричних баз), 1 у закордонному періодичному виданні, внесеному до міжнародної наукометричної бази «Scopus», та патент на корисну модель.

У **вступі** обґрунтовано актуальність роботи, поданий зв'язок з науковими планами та темами, окреслено об'єкт і предмет дослідження, зазначені задачі і методи дослідження, висвітлено наукову новизну та практичну значущість досліджень.

В першому розділі “**Проблеми диференціації техніко-тактичної підготовки у фехтуванні**” представлено аналіз сучасних проблем техніко-тактичної підготовки спортсменів в фехтуванні, розглянута характеристика особливостей диференціації та індивідуалізації підготовки спортсменів в різних видах спорту, окремо проаналізовано існуючі підходи до індивідуалізації підготовки спортсменів в фехтуванні.

Автором встановлено, що актуальними напрямками розвитку техніко-тактичної підготовки фехтувальників на сьогоднішній день є:

- створення модельних характеристик змагальної діяльності фехтувальників, дослідження техніко-тактичної підготовки фехтувальників за допомогою комп'ютерного моделювання;
- дослідження змін у техніко-тактичній підготовці залежно від змін правил змагань та інвентарю спортсмена.

В другому розділі **“Методи та організація дослідження”** описані методи дослідження відповідно до поставлених в дисертаційній роботі завдань, подано організацію дослідження та контингент спортсменів, що брали участь дослідженні.

В третьому розділі **“Напрями удосконалення техніко-тактичної підготовки у фехтуванні на шпагах з урахуванням способів управління зброєю”** аналізується арсенал техніко-тактичних дій висококваліфікованих фехтувальників на шпагах. Автором встановлено відмінності в бойовому репертуарі висококваліфікованих фехтувальників-шпажистів в залежності в способу управління зброєю. Встановлено взаємозалежність між способом управління зброєю та вибором техніко-тактичних дій під час поєдинку.

Здобувачем визначено, що вибір способу управління зброєю є одним із найважливіших факторів індивідуалізації підготовки спортсменів, що спеціалізуються в фехтуванні.

В четвертому розділі **“Ефективність авторської програми диференціації техніко-тактичної підготовки фехтувальників на шпагах з урахуванням способів управління зброєю”** здобувачем подається характеристика та описується загальний алгоритм застосування програми диференціації техніко-тактичної підготовки фехтувальників на шпагах з урахуванням способу управління зброєю.

Використання авторської програми диференціації техніко-тактичної підготовки дозволило підвищити показники основних нейродинамічних функцій спортсменів та показники точності нанесення уколів.

В п'ятому розділі дисертаційної роботи **“Аналіз та узагальнення результатів дослідження”** здобувачем представлено порівняння одержаних результатів з аналогічними результатами вітчизняних і зарубіжних дослідників, здійснено узагальнення проблеми, що досліджувалась. Автором наголошується на необхідності диференціації техніко тактичної підготовки кваліфікованих фехтувальників з урахуванням способу управління зброєю на етапі попередньої базової підготовки. Зазначена проблема була вирішена за рахунок розроблення, упровадження та перевірки ефективності комплексу засобів, який за специфікою структури та змісту змагальної діяльності відповідав визначеному способу управління зброєю.

Дискусійні питання та зауваження. Оцінюючи дисертаційну роботу С.Б. Смирновського в цілому позитивно, слід відмітити ряд недоліків та дискусійних питань:

1. В першому розділі дисертації **“Проблеми диференціації техніко-тактичної підготовки”** автор приділяє багато уваги аналізу досліджень присвячених ефективності змагальної діяльності в фехтуванні, а саме аналізу обсягу, ефективності та результативності різних бойових дій фехтувальників під час поєдинків. На нашу думку в першому розділі роботи було б доречно більш детально висвітлити особливості технічної та тактичної підготовки фехтувальників на різних етапах спортивного вдосконалення.
2. В другому розділі дисертації:
  - при описі особливостей проведення опитування (анкетування) варто було б зазначити кваліфікацію тренерів, серед яких проводилось опитування. Крім того, зі змісту дисертації не зрозуміло яким чином визначалася узгодженість думок експертів.
  - при описі етапів організації дослідження автор зазначає, що на першому етапі дослідження було розроблено програму педагогічного спостереження за змагальною діяльністю висококваліфікованих

фехтувальників, проте далі в тексті дисертації зазначена програма не згадується.

- в пункті 2.2. було б доречно окремо описати контингент спортсменів, що брали участь у дослідженні.
3. В роботі частково спостерігається неузгодженість у застосуванні термінів “психофізичні показники”, “психофізіологічні показники”. Не зовсім коректним є використання терміну “психофізичні показники”. На нашу думку латентний час рухової реакції (ЛЧРР), реакція розрізнення, реакція вибору, реакція на рухомий об’єкт, стійкість до перешкод належать до показників що визначають нейродинамічні функції спортсменів.
4. Присутня певна невідповідність назви та змісту розділу 3.5. “Психофізіологічні характеристики висококваліфікованих фехтувальників на шпагах”. В тексті розділу зазначено, що проведено вимірювання психофізіологічних параметрів *кваліфікованих* фехтувальників на шпагах (n=26).
5. На 144 сторінці дисертації автор зазначає, що ним було розроблено тренажерний пристрій для удосконалення технічних дій фехтувальників, при цьому не зовсім зрозуміло як зазначений пристрій використовувався під час досліджень і до яких результатів це призвело.
6. На сторінках 143-146 автор наводить короткий опис експериментальної програми, що застосовувалась під час проведення педагогічного експерименту, проте в тексті дисертації не зазначається, які саме засоби технічної та тактичної підготовки увійшли до експериментальної програми. Було б доречно присвятити опису особливостей експериментальної програми окремий підрозділ роботи.
7. В тексті дисертації наявні граматичні та стилістичні недоліки.

Однак зазначені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку роботи і не знижують наукову і практичну значимість отриманих результатів.

